

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАЛАНДЫШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

**КАРАР
өченче чакырылыш кырык икенче утырыш**

25.10.2019 ел

№ 118

Баландыш авылы

**Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
«Баландыш авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге Уставына
үзгәрешләр керту турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында», 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 80-82 статьялары нигезендә, Теләче муниципаль районының Баландыш авыл жирлеге Советы **карап итте:**

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5 статья. Авыл жирлегенең жирлек әһәмиятендәге сораулары.

1. Авыл жирлегенең жирлек әһәмиятендәге сорауларына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзу һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзу һәм раслау;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм кире кагу;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мәлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлығының беренчел charalарын тәэмин итү;

5) жирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

- 6) ял вакытын оештыру һәм жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;
- 7) жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;
- 8) жирлекнең архив фондларын булдыру;
- 9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен тикшереп тору, курсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;
- 10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, урам-юл чeltәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге жирле юлларыннан тыш) исемнәр бирү, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны дәүләт адресы реестрында урнаштыру;
- 11) авыл хужалығы житештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;
- 12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;
- 14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнашу;
- 15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күму урыннарын карап тоту;
- 16) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны ағызу, халыкны ягулык белән тәэмин итуне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;
- 17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;
- 18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек биләмәсендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;
- 19) жирлек халкына массакуләм ял иту өчен шартлар тудыру һәм халыкның массакуләм ял иту урыннарын төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яролосаларына ирекле үтүен тәэмин итү.».

2. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставының 6 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«6 статья. Жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә Жирлекнең жирле үзидарә органнары хокуклары.

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

- 1) жирлекнең музейларын булдыру;
- 2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләрне қылу;
- 3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;
- 4) жирлек биләмәсендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәту һәм жирлек биләмәсендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек биләмәсендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

- 7) муниципаль янғын сагын булдыру;
- 8) туризмын үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручи һәм мәжбүри тоту урыннарындағы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалилдарны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалилдарның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалилдарның гомуумроссия ижтимагый берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

- 11) үз көчен югалту.

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү;

13) жирлек территориясендә яшәүче хужызыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру.

14) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

15) инвалилдарның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, җайлашу физик культурасын һәм җайлашу спортын үстерүгә ярдәм итү.

16) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге N 2300-1 Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда

катнашырга («Россия Федерациясенде жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган) хокуклы, әгәр дә бу катнашу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимиите органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә түләүләр нормативлары буенча салым керемнәре буенча сорауларны хәл итәргә хокуклы.».

3. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 9 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукий жайга салу.

1. Муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне дә кертеп, жирлектә муниципаль хезмәтне хокукий жайга салу, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе, «Россия Федерациясенде муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартаңдагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәгеНо 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукий актлар белән гамәлгә ашырыла.

4. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 22 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«22 статья. Гражданнар жыены.

1. Гражданнарның жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеше булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясенде жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлегенең торак пунктларында гражданнар жыенын үткәрүне әзерләү тәртибе турындагы Нигезләмәгә нисбәтле үткәрелә.

3. Гражданнар жыены муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукуна ия, торак пунктта яшәүче, кимендә 10 кешедән торган, төркем инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

4. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукуна ия гражданнарның, дайми яисә өстенлекле рәвештә яшәүче, торак пункт территориясенде яшәү урыны буенча теркәлгән

санының 5 процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

5. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыене муниципаль берәмлек башлыгы каары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыене муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы каары белән билгеләнә.

6. Торак пунктта яшәүчеләргә гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлегенең торак пунктларында гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турында, нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук билгеләнә. »

7. Жыенда кабул ителгән каарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Әлеге статья белән карада торган гражданнар жыене хокукка ия дип санала, әгәр дә жыенда сайлау хокукина ия булган торак пунктта яисә Жирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан артыграгы катнашса. Әлеге гражданнар жыенның каары кабул ителгән дип санала, әгәрдә аңа гражданнар жыенында катнашучыларны да яртысыннан күбрәге тавыш бирсә.

9. Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында караган гражданнар жыене әлеге торак пункт яки жирлектә яшәүчеләрнең сайлау хокукина ия булган кешеләренең яртысыннан артыграгы катнашса хокукка ия дип санала. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукина ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, гражданнар жыене әлеге Устав нигезендә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районының Баландыш авыл жирлеге торак пунктларында гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турындагы Нигезләмә белән расланган тәртиптә гражданнар жыенын уздыру турында каар кабул ителгән көннән бер айдан артмаган вакытта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элек гражданнар жыенында катнашкан затлар тавыш бирудә катнашуның алдагы этапларында катнашмыйлар.».

5. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 48 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм тубәндәге редакциядә бәян итәргә:

5.1. 1.11 пунктчасының 1 өлешен тубәндәге редакциядә бәян итәргә:
«1.11) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- Жирлек территориясен төзекләндерә (урамнары яктыртуны да кертеп, территорияне яшелләндерүне, урамнар һәм йортларның номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп;

- жирлек территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренең үтәлешен тикшереп тора;

- адрес объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, гамәлдән чыгара ала, урам-юл чeltәre элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге жирле юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, гамәлдән чыгараала, мәгълуматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыра.»

5.2. 2 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- жирлек музейларын төзи;

- жирлектә нотариус булмаган очракта, кануннарда каралган нотариаль гамәлләрне кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларның милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;

- муниципаль янғын сагын төзи;

«Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра;

- туризмын үстерү өчен шартлар тудыра;

«Россия Федерациясендә инвалиларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә төзелгән оешмаларга, инвалиларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалиларның гомуморсия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- гражданнарга социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын, наем шартнамәләре буенча, торак законнары нигезендә бирә;

- жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра;
- инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, җайлашу физик культурасын һәм җайлашу спортын үстерүгә ярдәм итә;
- «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 07 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

6. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 49 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«49 статья. Муниципаль контроль.

1. Авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукий актларда билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар, ә федераль законнарда тиешле контроль төрләре жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракларда, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль үткәрләр.

2. Авыл жирлегенең муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органы - жирлекнең Башкарма комитеты. Авыл жирлегендә муниципаль контроль вазыйфаи зат йә жирлек Башкарма комитетының структур бүлекчәсе, авыл жирлеге Башлыгы вәкаләт биргән вәкаләтле вәкил тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контроль өлкәсендә Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органнары исемлеге Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә алыш барыла;

1.1) жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (кузәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары тарафыннан раслана торган типллы административ регламентлар нигезендә жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (кузәтчелеген) гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

3) федераль законнарда, Татарстан Республикасының законнарында һәм башка норматив хокукий актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контролне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарының статусын билгеләүче хокукий актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларга, индивидуаль эшкуарларга муниципаль контролне гамәлгә ашыруга, тикшерүләрне оештыруга һәм уздыруга бәйле мәнәсәбәтләргә карата «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контролне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федеरаль закон нигезләмәләре кулланыла.

7.«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставын VIII бүлек белән тулыландырырга. Муниципаль хезмәтне узу һәм муниципаль вазыйфаларны биләү, түбәндәгә эchtәлекле:

« VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТНЕ УЗУ һәм МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮ.

54 статья. Гомуми нигезләмәләр.

1. Муниципаль хезмәт- гражданинарның, хезмәт шартнамәсен (контрактын) төзү юлы белән билгеләнә торган, муниципаль хезмәт вазыйфаларында дайми нигездә гамәлгә ашырыла торган һөнәри эшчәнлек.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән раслана торган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукий актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау Жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданнар муниципаль хезмәттән тигез файдалана алалар һәм аны женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, дингә мәнәсәбәтенә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга нисбәтсез рәвештә тигез хокуклы булалар.

Муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәkle һөнәри белем дәрәҗәсенә, муниципаль хезмәт стажына яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча эш стажына карата квалификация таләпләре муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен типлаштырылган квалификация таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы законы белән муниципаль хезмәт вазыйфалары классификациясе нигезендә билгеләнә торган муниципаль хокукий актлар белән билгеләнә.

Вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәkle белемнәргә һәм күнекмәләргә карата квалификация таләпләре, муниципаль хезмәткәрнең

һөнәри хезмәт эшчәнлеге өлкәсенә һәм төренә карап, аның вазыйфаи инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи инструкциясендә шулай ук белгечлеккә, әзерлек юнәлешенә карата квалификация таләпләре дә каралырга мөмкин.

55 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы.

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы - Сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләүче зат вәкаләтләренең үтәлешен тәэмин итү буенча билгеләнгән йөкләмәләр даирәсе белән куелган, әлеге Устав нигезендә барлыкка килә торган жирле үзидарә органындагы һәм Сайлау комиссиясе Аппараты Жирле үзидарә органындагы вазыйфа.

56 статья. Муниципаль вазыйфанды биләүче зат, муниципаль хезмәткәр.

1. Муниципаль вазыйфанды биләүче затлар - жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты: жирлек башлыгы.

2. Муниципаль хезмәткәр булып федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә эш үтәүче, жирле бюджет акчалары исәбеннән түләнә торган акчалата хезмәт вазыйфасын башкарған граждан тора.

3. Жирле үзидарә органнары, Жирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник яктан тәэмин итү вазыйфаларын башкаручи затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын үтәмиләр һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

57 статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары.

1. Муниципаль хезмәткәр тубәндәгеләргә хокуклы:

1) хезмәткәрнең аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнен сыйфатын бәяләү критерийләр һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәkle оештыру-техник шартларны тәэмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көнө булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итү;

5) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәkle мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук жирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр керту;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;

7) Жирлекнең муниципаль хокукий акты нигезендә, Жирлек бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

8) шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үзенең шәхси эшнең барлық материаллары, шәхси эш кенәгесенә кертелгәнче, һөнәри эшчәнлегенә бәяләмәләр һәм башка документлар белән танышу һәм шулай ук аның шәхси эшенә язма аңлатмаларын да жәлеп итү;

10) берләшмә төзү, һөнәри берлекләр төзү хокуқын да керте, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне дә керте;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә (эш бируче) алдан язмача хәбәр итеп, әгәр бу мәнфәгатьләр конфликтyna китермәсә һәм «Россия Федерациясенә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартандагы 25-ФЗ номерлы федераль законда башкасы каралмаса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр мәжбур:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнары, федераль законнары, Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукий актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукий актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;

3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) жирле үзидарә органында, Поселения сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфаи инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәклे квалификация дәрәҗәсен тәэмин итүгә;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкىл итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданнарың шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мәлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны башкару өчен бирелгән мәлкәтне сакларга;

8) үз гайләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә (эш биручегә) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу көнендә яисә чит ил гражданлыгы алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгын алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнарда билгеләнгән чикләуләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) вазыйфаи бурычларын үтәгендә мәнфәгатьләр конфликттына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксыну турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле житәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән житәкчегә, әлеге йөкләмәне үтәгендә бозылырга мөмкин булган Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары нигезләмәләрен күрсәтеп, муниципаль хокукий актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлеге йөкләмәнең хокуксызлыгын нигезләүне аңлатып язма рәвештә хәбәр итәргә тиеш. Элеке йөкләмә аны бирүче житәкче тарафыннан язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәудән баш тартырга тиеш. Хокуксыз йөкләмә үтәлгән очракта, аны башкаручы муниципаль хезмәткәр һәм йөкләмә бирүче житәкче, Россия Федерациясе законнары жыелмасы нигезендә жаваплы булалар.

58 статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр.

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләнә:

1) вазыйфаи инструкция нигезендә, аның вазыйфаи бурычларын үтәвен тәэммин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуға хокук;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэммин итә торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гайлә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң да;

5) тиешле елларын эшләгән өчен һәм инвалидлыкка бәйле рәвештә пенсия белән тәэммин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гайлә әгъзаларын вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә вафат булган очракта пенсия белән тәэммин итү;

6) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мәлкәтенә зыян китерү очрагына мәжбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәрләрнең, вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән, муниципаль хезмәт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәжбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе;

8) федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль

хезмәткәрне һәм аның гайлә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан һәм башка хокукка ия булмаган гамәлләрдән яклау.

2. Жирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе бетерелүгә йә жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе хезмәткәрләре штаты кыскаруга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәр белән хезмәт шартнамәсе өзелгәндә муниципаль хезмәткәргә Жирлек аппараты кыскартылганда, оешма бетерелүгә йә оешма хезмәткәрләре штаты кыскартылууга бәйле рәвештә хезмәткәрләр өчен хезмәт законнарында билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3. Элеге Устав белән муниципаль хезмәткәрләргә өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

59 статья. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплинар җаваплылығы.

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәгә дисциплинар түләтүләр кулланырга хокуклы:

- 1) кисәтү;
- 2) шелтә;
- 3) муниципаль хезмәт эшеннән тиешле нигезләрдә азат иту.

2. Дисциплинар гаеп эшләгән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (ләкин бер айдан да артык түгел), аның дисциплинар җаваплылығы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, хезмәт бурычларын үтәүдән акчалата түләүне саклап калу белән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. Дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә.».

8. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV бүлекләрен «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV бүлекләре дип санарга.

10. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 71 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«71 статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе.

1. Жирлек Советы каарлары Жирлек Башлыгы қул куйган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр дә каар белән башкасы билгеләнмәгән булса.

Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Советының авыл жирлеге уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турыйнагы каарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгының, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукий актлары, әгәр актлар үzlәре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнын (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә.

Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукий актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару дип аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбуат басмасында беренче бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукий актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук “Интернет” челтәре басмасыннан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукий актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, басмада аңа карата күләмле график һәм табицалы күшымталар китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукий актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукий актлар өчен - шулай ук аны Жирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукий актны имзалаган вазыйфаи зат исеме, матбуат булырга тиеш.

5. Жирлекнең бюджет турыйнагы каары, аның үтәлеше турыйнагы хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турыйнагы каар, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукий актлар федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль норматив хокукий актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, аларны имзалаган көннән алыш жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Мәжбүри рәвештә официаль басытырып чыгарырга (халыкка житкерелергә) тиешле документлар булып шулай ук саналалар муниципаль сайлаулар, жирле референдум, Жирлек Советына депутат чакырту буенча сайлаулар, чикләрне үзгәтү буенча сораяу, Жирлекне үзгәртеп кору, Жирлек Башлыгы һәм аның урынбасарын сайлау һәм законнар нигезендә булган башка хокукий актлар.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган муниципаль хокукий актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары каары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукий актларны, килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбәндәгә юллар белән гамәлгә ашырыла:

- жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә жирлек территориясендә таратыла торған башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукий акт текстын баstryрып чыгару. Хокукий акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында баstryрып чыгарганда әлеге баstryрып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- жирлек халкына, шул исәптән маxсус басма рәвешендә хокукий акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату);

- жирлекнең торак пунктлары территориясендә хокукий акт текстын маxсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Курсәтелгән стендлар hәм аларның урнашу урыннары саны жирлек Советы тарафыннан раслана hәм жирлек халкының муниципаль хокукий акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэммин итәргә тиеш;

- хокукий акт текстын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чeltәрендә районның рәсми сайтында урнаштыру (<http://tulachi.tatarstan.ru>);

- хокукий акт текстын «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматның рәсми порталы»нда веб-адрес буенча урнаштыру: <http://pravo.tatarstan.ru>.

Муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр hәм ёстәмәләр керту турында муниципаль хокукий акт «Россия Федерациясендә норматив хокукий актлар» Россия Юстиция министрлыгы порталында дәүләт теркәве узганнын соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) хокуклы (<http://pravo-minjust.ru>, <http://хокук-министрство.рф>, чeltәр басмасы буларак теркәлү: 77-72471 05.03.2018).»

9. Муниципаль хокукий актны баstryрып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яисә тиешле актны халыкка житкерү датасы турында белешмәләр курсәтелергә тиеш, алар актны жибәрә (таратыла) башлау яисә аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукий актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданнар жыенеүнда) кабул ителгән каарларның хокукий актлары рәвешендә рәсмиләштерелгән каарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукий актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру hәм алыш бару Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.».

11. Әлеге каарны, билгеләнгән законнар нигезендә, дәүләт теркәвенә жибәрергә.

12. Әлеге каарны торак пунктлар территориясендәге маxсус мәгълүмат стендаларында урнаштыру, Интернет мәгълүмат-телекоммуникацион чeltәрендә «Татарстан республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталы» нда веб адресы: <http://pravo.tatarstan.ru> буенча, Интернет мәгълүмат-телекоммуникацион чeltәрендә Татарстан

Республикасының муниципаль берәмлекләр Порталында веб адресы:
<http://tulachi.tatarstan.ru> буенча кую юллары аша халыкка житкерергә.».

13. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә қалдырам.

Татарстан республикасы
Теләче муниципаль районы
Баландыш авыл жирлеге башлығы

Р.Ш.Мәхәмәтшин